



Oznamujeme Vám, že Centrum voľného času Božej tváre k 30.11.2016 prerušuje svoju činnosť, preto v školskom roku 2016/2017 neotvárame pravidelnú záujmovú činnosť. Ďakujeme Vám za Vašu priazeň a podporu.

Prosíme Vás, porozmýšľajte, či aj Vy nemáte vlastné svedectvo, ktoré by mohlo obohatiť a napomôcť druhým na ceste k Bohu. K tomuto účelu slúži e-mailová adresa: casopis.pramen@gmail.com. Požadovanú anonymitu rešpektujeme. Archívne čísla časopisu od r. 2012 sa nachádzajú na stránke www.horcicneznrko.sk

Text a grafická úprava Sephoris studio. Vydávané pre vnútornú potrebu farnosti. Vychádza štvrťročne. Foto: internet, archív Centra



PRAMEN

FARNOSŤ MARTIN-SEVER

September 2016, ročník 16

ZA HRANICOU TIEŇA

Keď som začínal svoju lekársku dráhu chirurga, na klinike vtedy pracovala už celé roky sestra Erna. Bola to staršia chudá žena s prísnyimi, no vonkoncom nie nepeknyimi črtami. Pacienti a sestry ju považovali pre jej pedanteriu a prisnosť za neláskavú a neprívetivú. Mne sa však skôr zdala byť osamelá. Klinika – to bol jej svet – a vonkajší svet za múrmi nemocnice pre Ernu nejstvoval.

Erna sa o mňa „matersky“ starala svojim drsným, no srdečným spôsobom. Na rozdiel od starších lekárov, ktorí sa o nováčika vo všeobecnosti starali málo, mi ona v práci dávala strohé, no cenné pokyny. Mnohé z jej výstižných vyjadrení zostali živé v mojich spomienkach doteraz. Napríklad hlbavá veta: „V chirurgii, ako aj vôbec v živote, všetko závisí od toho, aby silná ruka vedela nežne uchopiť!“

Jedného dňa bola na programe operácia prietrže. Operovať mal primár a ja som mal asistovať. Technika tejto operácie bola pre mňa bežná, lebo som pri nej často pomáhal. Ale sám som dovedty neoperoval nikdy.

Vo dverách v predsieni operačnej sály som narazil na sestru Ernu. Pozdravila ma nemým úklonom hlavy a hlbavo sa na mňa pozrela. Bol to zvláštny pohľad. Mal som na perách otázku, prečo sa tak na mňa zadívala.

Keď sme si umyli ruky a vošli do sály, chystal som sa pri operačnom stole zaujať miesto asistujúceho lekára, keď mi zrazu primár povedal: „Tento prípad budete operovať vy, ja vám budem asistovať.“

Myslel som, že som neporozumel, a preto som sa opýtal: „Ako prosím?“ „Povedal som, že budete operovať,“ povedal pokojne a usmial sa. Poznám jeho filozofiu, ktorá sa opiera o výrok: „Treba nechať operovať chlapcov!“ – a to bol dôvod, prečo on, v priamom protiklade s inými chirurgickými školami, púšťal tak zavčasu - ako to len bolo možné - svojich mladých lekárov k operačnému stolu.

Keď som bol ešte študentom, neraz som sa potajomky vkradol do pitevne, kde sa nachádzali mŕtvolky na demonštračné účely, a operoval som, zabudnúc na všetko okolo seba. Nacvičoval som si nielen malé operácie, ale pokúsil som sa aj o väčšie zákroky. Vždy to však bol len kontakt s mŕtvym telom a ako by mi to išlo na živom človeku, to som netušil.

„Ďakujem,“ znela moja tichá odpoveď a hneď som zaujal miesto operátora. Uchopil som skalpel, zarezal do brušnej dutiny. Zmocnila sa ma ctižiadost ukázať, čo vo mne väzí. Celý som sa rozpálil, až primár zrazu na mňa zavolať: „Človeče, nie tak rýchlo, čo to máte za tempo?“

Keď som bol so zákrokom hotový a priložil som obvazy, ostal som ešte chvíľku pri operačnom stole. Napokon som tu ostal stáť po svojej prvej operácii sám. Primár už dávno

odišiel. V umyvárni som zastihol sestru Ernu, ktorá sa očividne úprimne tešila. Jej oči žiarili a vo mne skrslo podozrenie: „Sestra Erna, to vám ďakujem za túto operáciu?“ Neodpovedala. Od sestričky, ktorá náhodou vypočula príhovor sestry Erny u primára, som sa však dozvedel, že to tak bolo.

Odvtedy som na sestru Ernu myslel viac. Akým zvláštnym človekom bola! Bola zbožná? To som nevedel. Do kostola chodievala pravidelne aj s inými sestrami, ale chýbala jej oná



tichá veselosť, ktorá je často črtou veriacich ľudí.

U nás, na klinike, pracovalo veľa veriacich ľudí. Bolo vidno, že lásku, ktorou ich miluje Boh, chcú dávať ďalej. Šírili okolo seba atmosféru tichého pokoja a vrúcnej srdečnosti, ale sestra Erna to takto nedokázala. Akoby ju obklopovalo akési mrazivé ovzdušie. Ba niektorí mali dojem, že ľudí nenávidí a opovrhuje nimi. Možno vo svojom živote zažila nejaké veľké sklamanie, s ktorým sa nedokázala zmieriť. Možno nešťastnú lásku alebo si niesla traumu z detstva.

Čím viac som nad tým uvažoval, tým som bol viac presvedčený o tom, že by som sa mal s ňou porozprávať. Nebola to z mojej strany zvedavosť. Chcel som sa jej odvdčiť. Ona mi predsa tak často pomáhala! Možno by jej ten rozhovor mohol pomôcť v jej duševnej tiesni.

O niekoľko dní som mal nočnú službu. V nemocnici bola aj sestra Erna, hoci vôbec nemala službu. Sedela v pracovni, dvere mala otvorené. Bola zahĺbená do chorobopisov. Už bolo po polnoci. Prihovoril som sa: „Sestra Erna, vy naozaj nedokázate s tým skončiť? Na svete predsa nie je len práca! Čo napríklad budete robiť zajtra? Je nedela...“

„Čo budem robiť zajtra?“ zopakovala prekvapene moju otázku. „No, pán doktor, veď predsa viete... To isté ako každú nedeľu. Ráno služba, potom do kostola. Nato zasa služba, poobede sa pôjdem na hodinku poprechádzať alebo si ľahnem, ak bude zlé počasie. A potom prídem opäť na kliniku. Je tu vždy toľko práce!“

Povedala to s takou tichou samozrejmosťou, že ma to až pobúrilo: „Slečna Erna, vy si

„Koľkí sa tu stretávajú?“ opýtal som sa. „Asi šesťtisíc ľudí...“ odpovedala. „Šesťtisíc ľudí naraz? Na takom malom mieste?“ Vzápätí som si uvedomil, akému obrovskému kresťanskému spoločenstvu slúžila jediná Biblia! Opýtal som sa: „Ako ste získali tú Bibliu?“ „Jeden z nás cestoval pešo cez tajgu so svojím psom a puškou na západ Ruska. Tam ju kúpil od vojaka, ktorý ju niekomu na hraniciach skonfiškoval. Stála 170 rubľov.“ Hľadel som na nich s úžasom, veď to bol šesť až osemmesačný plat jedného robotníka!

Tejto stareнке sa na tvári objavil úsmev. „Poď, niečo ti ukážem!“ ťahala ma ku schodíkom a nimi smerom nadol. Predo mnou sa rozprestrela obrovská miestnosť. Kostol v podzemí! Neboli tam žiadne stoličky ani podlaha, len udupaná zemina. „Tu sa schádzame uctievať Pána,“ vysvetľovala žena hrdlo. „Niekdedy tu strávime v modlitbách aj päť hodín. Nevadí, že si nemáme kam sadnúť. Dôležité je, že môžeme počúvať Božie Slovo! Náš pastor vie o Božom Slove veľa, ale vďaka tebe ho bude môcť čítať ešte viac!“

Musel som sa premáhať, aby som sa nerozcítil. Miesto, kde sa stretávali kresťania, bolo v podzemí, ale museli o ňom vedieť aj ostatní ľudia zvonku, keďže moja sprievodkyňa mi ho ukázala. Našťastie už mali viac slobody praktizovať vieru ako kedysi.

Potom ma ženičky pohostili chlebom a džemom. Džem bol strašne kyslý – pochopil som, že títo biedni ľudia nemajú ani cukor. Na zapitie mi dali čaj zo sušených bylín. Toto skromné pohostenie ma nesmierne posilnilo.

Uvedomil som si, že nemôžem ostať dlhšie, lebo komsomolka na mňa čakala vonku. Na rozlúčku sme sa s babičkami objali. Vedel som, že už sa viac nestretne. Ale oni navždy ostanú v mojom srdci.

Komsomolka bola už nervózna. Opäť zastavila idúce auto. Pochopil som, že každý, kto tu mal osobné auto, bol zároveň taxikárom a odvázaním ľudí si privyrábala k živobytiu. Dozvedel som sa, že prarodičia komsomolky boli nemeckého pôvodu, bývalí vojnoví zajatci, ktorí sa usadili v Irkutsku. Ja som jej porozprával o tom, ako Boh vstúpil do môjho života a ako veľmi chcem šíriť jeho posolstvo druhým ľuďom. Prekvapilo ma, keď ma požiadala, aby som jej z Československa poslal Bibliu.

To som neskôr aj urobil. Nemohol som jej poslať Bibliu celú ako balík – ten by na colnici otvorili a jeho obsah zabavili. A tak som vytrhol z Nového Zákona jedno evanjelium a poslal som jej ho v obálke ako list.

(zdroj: Luboš Lacho, Kroky viery)

My dnes máme neobmedzený prístup k čítaniu Svätého Písma. Ak nie doma, tak v kostole, kde počúvame liturgické čítania i kázne, ktoré z Božieho Slova vychádzajú. Toľko sme ich už počuli! Mnohé obsahovali pre nás obohacujúce myšlienky a podnety. Ale prečo nemáme z nich úžitok?

Keď táto otázka zaznela na istých duchovných cvičeniach, exercitátor odpovedal: „Pokiaľ sa nenaučíme správne Božiemu Slovu načúvať – to znamená – nielen ho počuť, ale o ňom aj premýšľať, rozjímať nad ním, modliť sa s týmto Slovom a pýtať sa, ako môžem pravdu Slova vo svojom živote uskutočniť – pokiaľ sa tomuto nenaučíme, budeme Božie Slovo čítať a počúvať bez úžitku.“

komsomolci, ktorí si svoje čakanie na nás vyplnili pitím vodky.

V autobuse som nadviazal komunikáciu s mladým dievčaťom z Komsomolu, ktoré nám bolo pridelené ako sprievodkyňa. Chvíľu naša konverzácia prebiehala na všeobecnej úrovni. Keď som však začal cítiť pevnejšiu pôdu pod nohami, našiel som odvahu sa jej šeptom opýtať: „Je tu niekde v Irkutsku pošta? Chcel by som poslať balíček s Bibliami miestnym kresťanom.“ Vedel som, že položiť takúto otázku potenciálnej členke Komunistickej strany mohlo byť nebezpečné, ale vnútorne som cítil, že toto dievča pre mňa nepredstavuje hrozbu.

Ona sa na mňa vylakane pozrela. „To nie je možné. Na pošte musíš ukázať, čo posielaš a balík sa balí pred poštovým úradníkom. Posielať Biblie je nelegálne. Mohla by som ťa udať na políciu a šiel by si do väzenia.“

„Ja ale viem, že ty to neurobiš. Prosím, ukáž mi, kde sa stretávajú kresťania.“ Moja prosba ju prekvapila. Keď sme sa ubytovali, stretli sme sa znova. Ona mi povedala: „Pod so mnou.“ Jej tvár prezrádzala strach a rozpaky. Biblie som mal so sebou, lebo som nemal odvahu nechávať ich na izbe bez dozoru.

Mladá Ruska zastavila na ulici auto. Cestou som pozoroval mesto. Muselo sa tu žiť veľmi biedne – na cestách nebol asfalt a počas hodinovej jazdy sme minuli asi len päť áut. Popri ceste boli samé malé dreveničky. Prišli sme na miesto a šofér dostal od Rusky nejaké drobné.

Miernym kývnutím hlavy ukázala na drevenú budovu. „Toto je miesto, kde sa stretávajú kresťania...“ A zároveň ukázala na budovu asi o dvesto metrov ďalej: „Pred ňou sa stretneme.“

Kráčal som smerom k drevenici. Zahliadol som starého muža, ako pracuje s pilou a drevom. Videl som, že v ňom narastá napätie, keď som sa k nemu približoval. Rozumel som mu, že je voči mne podozrievavý, keďže byť veriaciim kresťanom v Sovietskom Zväze znamenalo ohrozenie slobody.

Chvíľu sme si jeden druhého premeriavali. Plynulou ruštinou som mu povedal: „Nebojte sa, som kresťan z Československa. Priniesol som tunajším veriaciim Biblie v ruskom jazyku.“ A keďže stále na mňa nedôverčivo pozeral, vytiahol som jednu z nich: „Pozrite, je napísaná v azbuke.“ Nesmelo pokývol rukou smerom k dverám, naznačujúc, že mám vojsť. Videl som, že sa stále bojí.

Vstúpil som dnu. V miestnosti boli tri staršie sivovlasé ženy. Ich strhané tváre prezrádzali, že nemali ľahký život. Aj z ich očí šla nedôvera, preto som ich hneď uistil, že sa nemusia



bát a že som im priniesol Biblie. „Óóó, vďaka, Pane...“ povedala jedna z nich a rozplakala sa od dojatia. Druhá ma prosila: „Dali by ste jednu nášmu pasttorovi? Je to vzácny Boží muž a nemá vlastnú Bibliu.“

„Pastor bez Biblie?“ začudoval som sa. „Samozrejme, že mu jednu dám! Prosím, odovzdajte mu ju!“ Žena mi povedala: „Máme tu len jednu Bibliu, ktorá je spoločná pre všetkých. Každý večer je

v inej rodine. Ľudia sa stretávajú a prepisujú si verše.“ Potom dodala: „Teraz aspoň máme akú takú slobodu stretávať sa a uctievať Boha. Ale stálo nás to mnoho potu a krvi.“

neuveďomujete, aký život vediete? Služba, služba a ešte raz služba! Ste vy vôbec šťastná?“

„Nie sme na svete preto, aby sme boli šťastní,“ odpovedala trochu prikro. „Ale na to, aby sme si plnili svoje povinnosti,“ doplnil som ju prudko. „Viem že také niečo povedal Kant. Nikdy by som si však nepomyslel, že človek z mäsa a krvi ako vy, a k tomu ešte žena, môže podľa takejto požiadavky žiť!“

„Ale ba, môže,“ povedala s úsmevom. „A môže byť pritom svojím spôsobom šťastná.“ Nevedel som, čo mám na to povedať, a tak som len nemo mykol plecťom a vyšiel som von.

O niekoľko týždňov po tomto rozhovore sme mali – sestra Erna a ja, spoločne nočnú službu. Na klinike bolo rušno. Prílev chorých a zranených neustával. I keby sme sa chceli spolu rozprávať trochu bližšie, nedalo sa.

O druhej hodine po polnoci priviezli mladého muža. Bol veľmi bledý, mal horúčku a na sprievodnom liste od pohotovostného lekára bola uvedená predpokladaná diagnóza *akútnej zápal slepého čreva*. Bol to prípad, ktorý potreboval okamžité rozhodnutie.

Prehmatal som chorého. Všetko jasne naznačovalo, že pohotovostný lekár sa nemýlil. Zdalo sa však, že jeho ochorenie búrlivo napreduje a bál som sa, že slepé črevo už môže byť prasknuté. Sestra Erna pristúpila k pacientovi. Keď som ho vyšetroval, stála oproti mne a s napätím sa prizerala. Vychrlil som zo seba: „Kde je primár, musí hneď operovať!“

„Primár teraz nemôže operovať,“ odpovedala. „Máme veľmi ťažký prípad s rozmliaženým hrudným košom, tam sa určite zdrží ešte dlho.“

Chvíľu som uvažoval a skúmavo som pozoroval chorého, či jeho stav dovolí oddialenie zákroku. Tu sestra Erna povedala: „Tú operáciu predsa môžete vykonať sám!“ Hovorila ticho, no naliehavo, pričom zo mňa nespúšťala oči. Chvíľu som váhal. „Dobre, budem operovať,“ povedal som drsne. Sestra Erna len prikývla.

Keď som vošiel do operačnej sály, uvedomil som si, že ešte nikdy mi nepripadala tak strašidelná. Stál som tam so svojimi dvoma asistentmi - praktikantmi pod ostrým svetlom lúčov, ponechaný sám na seba, so všetkou ťarchou zodpovednosti za správnosť diagnózy, za každý jednotlivý rez, za každý hmat rukou, za každé krvácanie, za všetky možnosti infekcie... Po prvý raz som cítil hroznú ťarchu, ktorá vyplývala z toho, že v mojich rukách sa ocitol bezbranný človek a znášal všetko, čo som s ním robil. Bolo to omnoho ťažšie ako moja prvá operácia. Bola to hodina prvej zodpovednosti, bez cudzej pomoci, bez útočiska, celkom sám. *Sub umbra Dei*.

Našťastie, keď som urobil prvý rez, celkom som sa upokojil a pokračoval som ďalej. Pracoval som vecne a bez vedľajších myšlienok. Nebola to ľahká operácia. Aspoň nie pre mňa začiatočníka. Ale keď som všetko ukončil a vzpriamim sa, môj pohľad sa stretol s tmavými očami sestry Erny. Dlho sa na mňa dívala, potom sa usmiala a mlčky prikývla. Zazdalo sa mi, akoby mi hovorila: „Toto je ten moment, ktorým si sa zaradil medzi nás.“

O niekoľko týždňov sa udiala na klinike síce bezvýznamná, no predsa radostná zmena. Objavila sa u nás nová mladá sestra. Volala sa Ruženka a skutočne ňou bola. Šikovná, spoľahlivá, vyžarovala z nej mladícka sviežosť a prirodzená veselosť. Všetci pacienti ju mali radi, každý lekár sa na ňu s potešením pozrel, keď ju stretol. Aj ja som raz pri nej postál na chodbe a trochu som si ju doberal. Vtom okolo nás prešla sestra Erna a všimol som si, že jej pohľad sa zachmúril.

Keď sme potom krátko nato stáli vedľa seba v umyvárni a pripravovali sa na operáciu, pošepla mi: „Nedávno ste mali pravdu. Nebola som šťastná a ani nie som. Ale čoskoro budem.“

Na druhý deň ráno zavládol na klinike veľký rozruch. Sestra Erna sa neobjavila. Zavrela sa vo svojej izbe, na volanie a klopanie neodpovedala. Keď vylomili dvere, ležala v kaluži krvi. Mŕtva.

V noci si prerezala na stehne tepnu.

(zdroj: Hans Killian, *Za nami je len Boh*)

Stáva sa, že človek na únavnej a ťažkej ceste životom zistí, že nedokáže zvládnuť situáciu tak, ako by pri svojom poznaní a láske chcel. Nevládze ďalej žiť. U niekoho sa jeho nádej zlomí natoľko, že učiní krok dobrovoľného odchodu z tohto sveta. Sme svedkami, že rozhodnutie sa pre samovraždu neobchádza ani veriacich ľudí. Ako sa na týchto ľuďoch a na ich uskutočnený čin pozerá Cirkev dneška?

POSTOJ CIRKVI K SAMOVRAHOM

Cirkev odnepamäti považovala ľudský život za jedinečný, vzácny a neopakovateľný Boží dar. Ak človek týmto darom pohrdol a spáchal samovraždu, bolo to považované za ťažký hriech, ktorým odmietol Boha. V minulosti takémuto človeku bol odopretý cirkevný pohreb a jeho pozostatky smeli spočinúť iba mimo bežných priestorov cintorína.

Postoj Cirkvi k samovrahom však za posledné desaťročia prešiel pozoruhodným vývojom. Kňaz Milan Fula o tom povedal: „Na univerzitnej klinike v Heidelbergu, kde sa ročne liečilo okolo štyristo ľudí, ktorí prežili samovražedný pokus, dospel tím lekárov a kňazov k zaujímavým záverom. Zistili, že väčšinu samovrahov k činu samovraždy nevedie túžba po smrti či pohrdanie životom, ale ich bezvýchodisková situácia, z ktorej nevidia únik. Títo ľudia väčšinou nemyslia na smrť, ale na únik z neriešiteľných problémov. Čiže nejde u nich o odpor voči Bohu, ale o zbavenie sa konfliktu. Okrem toho sprievodným znakom pokusu o samovraždu býva často akútna porucha duševnej rovnováhy.

Mnohokrát ide o ľudí, ktorí v živote zažili nedostatok lásky alebo prežili ťažké problémy, alebo už boli liečení na psychiatrii. Čiastočne sa každý samovrah aj berie ako duševne

chorá osoba, ktorá za svoj skutok v plnej miere nezodpovedá. Preto Cirkev nemôže vyriecť verdikt – samovrah rovná sa ťažko hriechy človek.“

Zmena postoja Katolíckej cirkvi sa prejavuje v novom kódexe cirkevného práva z roku 1982, náznaky boli zrejmé už po II. vatikánskom koncile. Medzi staršími kňazmi, formovanými ešte predkoncilovou mentalitou, by sa mohli vyskytnúť prípady, keď odmietali samovrahovi pohreb, zvlášť keď išlo o rodinu, ktorá nepraktizovala kresťanstvo.

NAJSLABŠIE OHNIVKO REŤAZE

Predstavme si štyri kovové prstence rozličnej veľkosti a hrúbky. Jeden môže uniesť 8 kg hmotnosti, druhý 6 kg, tretí 4 kg a štvrtý 2 kg hmotnosti. Ak by sme z týchto ohniviek vytvorili reťaz, koľko kilogramov hmotnosti by bola schopná uniesť?

Zvážda to k spočítaniu jednotlivých kilogramov a vysloveniu záveru, že 20 kg. Pravdou však je, že reťaz je silná do tej miery, do akej miery je silný jej najslabší článok. Správnu odpoveďou teda je, že reťaz spojená zo spomenutých štyroch článkov môže uniesť len 2 kg hmotnosti.

Podobne je to aj u človeka. Každý má svoje slabé miesto, svoje „slabé ohnivko“. V kriticknej situácii ono povolí ako prvé. Niektorí sa svoje slabosti celý život snažia zakryť, boja sa priznať: „Áno, mám svoje ohraničenia!“ Naopak, stavia sa do pozície, že všetko vie, vo všetkom si vystačí, neprizná svoj omyl.

Zrelý človek sa vzdal vlastnej ilúzie o úspešnom živote bez chyby a viny a o svojom perfektnom a bezchybnom správaní. Naopak, dokáže si priznať, že nie je schopný vždy zachovať sa správne. Toto priznanie človeka bolí, ale zároveň „poluďštuje“.

Zrelý človek svoje ohraničenia prijíma. Vie, že vždy bude potrebovať pomoc iných a aj ich milosrdenstvo. Svätý Pavol hovorí: „*Bol mi daný do tela osteň, ... aby som sa nevyvyšoval* (2Kor 12,7)“. Prosil Pána, aby ho od neho oslobodil, ale nestalo sa tak. Vďaka nemu však Pavol hlbšie vnikol do spoločenstva s Bohom. Svoje poslanie potom mohol vykonávať nielen slovami, ale celým svojím bytím vrátane svojej slabosti.

PRÍBEHY ODVAHY - S BIBLIU DO RUSKA

Počas vysokoškolského štúdia sa mi naskytna príležitosť navštíviť spolu so skupinkou študentov a niekoľkých československých novinárov Mongolsko. Bez váhania som pozvanie prijal, keďže som v ňom videl možnosť prepašovať Bibliu aj do tejto socialistickej krajiny.

Po prilete na rusko-mongolskú hranicu sme sa však dozvedeli, že je práve uzavretá a že do krajiny nebudeme môcť vstúpiť. A tak vedenie skupiny rozhodlo, že pôjdeme na Sibír. V mysli sa mi vynorili príbehy ľudí prenasledovaných pre vieru, ktorí tam boli poslaní na nútené práce a mnohí z nich sa už domov nevrátili. Trochu som mal z návštevy tejto rozľahlej oblasti Sovietskeho Zväzu obavy.

Bolo leto a tajga bola v kvete. V kufríku som mal sedem Biblií v ruskom jazyku. Do Irkutsku sme prileteli s dvojhodinovým meškaním. Ujali sa nás mladí



Nejednotnosť bola a vždy bude brzdou v uskutočňovaní plánov. To, že ho bratia poslúchli, znamená, že Rúben ako prvorodený mal medzi nimi autoritu. Neskôr sa dozvedáme, že mal v úmysle Jozefa z cisterny vyslobodiť. Plán mu však nevyšiel, pretože musel odísť a nebol pri tom, keď bratia predali Jozefa do otroctva.

Chybou bolo, že Rúben svoj úmysel zachrániť Jozefa pred bratmi zamlčal. Chcel to urobiť tak, aby aj Jozef bol zachránený, a on aby nestratil priazeň svojich bratov. Zvolil si strednú cestu kompromisu. Nevyšlo mu to. Opäť sa ukazuje - kto neberie vážne hriech a nepostaví sa rozhodne proti nemu - tak ako Jozef v Egypte proti Putifarovej žene - ten nedosiahne svoj cieľ. Kto sa nepostaví pevne na stranu práva, neobstojí v ťažkých chvíľach.

Vyzliekli Jozefa z jeho tuniky, z tej dlhej tuniky, čo mal na sebe, vzali ho a hodili ho do cisterny. Cisterna však bola prázdna, nebolo v nej vody. Sadli si, aby si zajedli chleba, a keď pozdvihli svoj zrak, tu zbadali karavánu Izmaelitov. (37,23-25) Zoblieť z človeka šaty na púšti znamenalo rýchlejšiu smrť, nakoľko šaty chránili pred prehriatím. Navyše prázdne cisterny bývali plné hadov a škorpiónov.

Nevieme, o čom sa bratia pri jedle rozprávali, isté je len to, že sa chceli Jozefa zbaviť. Hoci pôvodne ho chceli hodiť do cisterny a nechať zomrieť, pri jedle - tak ako sa to stáva - sa ich nálada trochu zmenila a ich zúrivosť skrotla. Júda prehovoril: „**Predajme ho Izmaelitom! Nech naša ruka nie je na ňom, veď je to náš brat, naše telo!**“ (37,27) Júda takisto navrhol miernejšie riešenie ako by bola vražda, ale tiež to bola len cesta kompromisov.



Balthasar Beschey zachytáva otca Jakuba, ako dostáva Jozefovu zakrvavenú tuniku

A predali ho za dvadsať šeklov striebra. (37,28)

V niektorých rukopisoch sa uvádza cena za Jozefa tridsať šeklov striebra, pravdepodobne aby sa zdôraznila analógia medzi Jozefom a Ježišom, ktorý bol zradený Judášom za tridsať strieborných.

Jozefovi bratia ostávajú pred otázkou: „Jozefa sme sa zbavili, ale ako to oznámiť otcovi?“ Rozhodujú sa pre klamstvo. To je zákonitosť hriechu. Jeden hriech plodí ďalšie. **Vzali tuniku, zabili capa a namočili tuniku do krvi.** (38,31) Oznámia otcovi, že Jozefa roztrhala divá zver. No dostavila sa nová komplikácia. Kto zanesie roztrhanú a zakrvavenú tuniku otcovi, kto z nich sa mu pozrie do tváre? Vyriešili to cez sluhu.

Vec sa podarila. No oni naďalej musia hrať divadlo proti svojej vôli. A hrajú ho veľmi dobre. Otec za celých dvadsaťdva rokov nezapochyboval o tom, že Jozefa roztrhala divá zver.

Príbeh je ilustráciou problémov, ku ktorým vedie preferovanie niektorého z detí v rodine. Ďalej nám príbeh ukazuje, kam až môže dôjsť nesprávna komunikácia. Výrazy „prinášať zlé správy“, „neboli schopní s ním pokojne rozprávať“ ukazujú, ako nezvládnutá komunikácia vedie k predsudkom, nenávisti, žiarlivosti a nakoniec prerastá do skutkov.

V tomto príbehu nie je nikto nevinný. Jozef donáša na bratov, využíva priazeň otca a provokuje. Bratia sa nechávajú uniesť hnevom. Otec Jakub nie je schopný zvládnuť napätie v rodine. Každý svojím dielom prispieva k tomu, že v rodine panujú nezdravé vzťahy.

(zdroje: Komentár k Starému Zákonu: Genézis, J. O. Markuš, Život patriarchu Jozefa)

V duchu potreby neodsúdiť samovraha, ale hľadať za jeho skutkom isté konkrétne pozadie, sa pred časom vyjadril aj kňaz Anton Srholec: „Niekdajší postoj Cirkvi k ľuďom, ktorí odídu dobrovoľne z tohto sveta, je prekonaný. Dnes cirkevné právo umožňuje, aby o pochovaní v takýchto prípadoch rozhodol biskup. Sám presadzujem model kňaza, ktorý má slúžiť ľuďom aj v takýchto sporných situáciách. Mnohí pozostali iste urobili veľa, a sa pri svojom príbuznom, kým ešte žil, trápili s ním. Prístup kňaza je službou pozostalým, ktorí sa s ním prišli rozlúčiť.“

Ďalej Anton Srholec pokračuje: „Normálny zdravý človek miluje život. Celý svet je však plný prázdnych, trpiacich i starých ľudí, ktorí bojujú so životom každý deň. Nevieme, čo sa deje v ich duši. Môže sa stať, že zrazu isté zábrany povolia a človek začne strácať zmysel, orientáciu, cieľ a život mu prestáva byť drahý. Najťažšie je, keď nemá nikoho, kto by ho mal rád.“

Často ľudia, ktorí dobrovoľne odchádzajú zo života v deprimovanom stave, nemusia byť chudobní alebo trpiaci. Nepriamo nám tým dokazujú, že šťastie nie je priamo úmerné materiálnym hodnotám.

Nikto nevidí do srdca človeka, ktorý môže prežívať hlboké utrpenie alebo môže byť zaťažený špecifickým genofondom. Nesmieme ho za to súdiť. Cirkev tu nie je na to, aby človeka súdila, nech by urobil čokoľvek.“

V tomto duchu sa vyjadruje aj Katechizmus Katolíckej cirkvi v bode 2283: „Nemáme strácať nádej na večnú spásu ľudí, ktorí si vzali život. Boh im môže dať príležitosť na spasiteľnú lútosť cestami, ktoré pozná len on sám. Cirkev sa modlí za tých, ktorí si siahli na život.“

AKO POMÔCŤ ČLOVEKU SO SAMOVRAŽEDNÝMI ÚMYSLAMI?

Odpovedá psychológ:

„Až deväť z desiatich ľudí má tendenciu niekomu o svojich samovražedných myšlienkach povedať. Nehovoria to spravidla svojim partnerom, deťom, rodičom, skôr sú ich dôverníkmi dobrí priatelia alebo empatickí kolegovia. Tá ich veta zvykne znieť práve takto: „Mám čierne myšlienky, je mi tak mizerne, že sa mi už nechce žiť.“



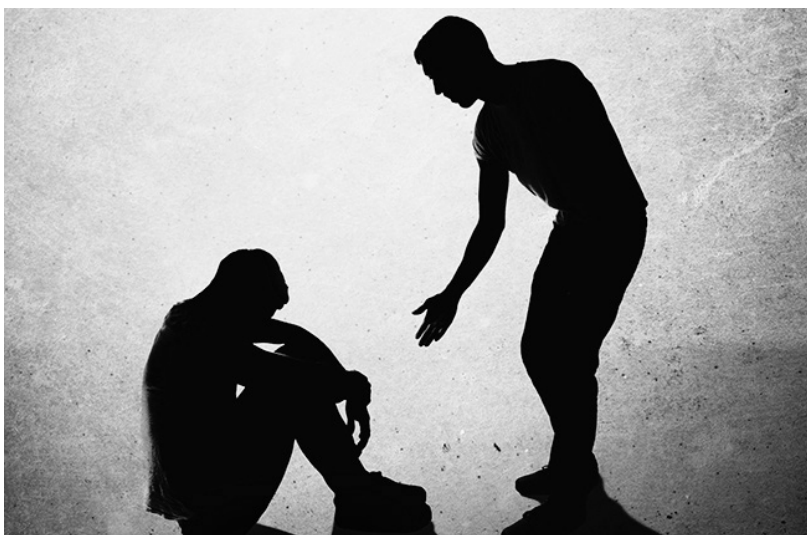
a cíti sa ešte viac sám.

Nato z druhej strany dostávajú odpoveď, ktorá je často bagatelizovaním ich problému: „To si nesmieš tak brať“, „každý, veď aj ja sám mávam niekedy depresívne stavy“, „neboj sa, z toho sa vyspíš“, „to prejde...“ A ten človek, keď vidí, že druhý mu neporozumel, sa ešte viac uzavrie do seba

Kedysi dávno, keď som začala pracovať s ľuďmi so samovražednými sklonmi, mala

som predstavu, že im musím predložiť nejaký superúčinný argument, ktorý ich presvedčí, aby sa rozhodli ostať žiť. Ale títo ľudia ma veľmi rýchlo naučili, že ak na niečo nie sú zvedaví, tak to sú práve moje argumenty. Takže moja komunikácia s nimi - to nie je nijaký rečnícky výkon, iba ľudská blízkosť. Nič nie je viac potrebné ako s tým človekom chvíľu vydržať, jednoducho byť s ním a počúvať ho. To je celé kúzlo, ako pomôcť niekomu, kto má samovražedné úmysly.

Mnohokrát som na Linke dôvery zažila situáciu, keď mi po polnoci zavolať niekto a oznámil mi, že sa rozhodol odísť z tohto sveta, že už má k tomu všetko pripravené. Len sa chce ešte s niekým porozprávať. Vtedy je dôležité adekvátne reagovať, človeka podporiť a oceňiť, byť s ním. A on sám častokrát možno tak za pol hodinu povie: „Ako sa mi ulavilo, ľahšie sa mi dýcha, už nemám potrebu to urobiť. Možno to ešte raz na tomto svete skúsím.“ Alebo niekedy ten človek povie: „Keď medzi druhou a treťou hodinou rannou je takto niekto ochotný so mnou sa rozprávať, možno naozaj tento svet nie je až tak zlý...“



Najlepším liekom človeka je človek.

(africké príslovie)

KEDY KONČÍ NOC A ZAČÍNA RÁNO?

Jeden chasidský príbeh líči rabína Pinchasa, ako položil svojim žiakom otázku: „Ako sa rozpozna okamih, kedy končí noc a začína ráno?“

„Je to chvíľa, kedy sa už natoľko rozodnilo, že sme schopní na dialku rozpoznať psa od ovce?“ opýtal sa jeden zo žiakov. „Nie,“ odpovedal rabín. „Je to okamih, kedy zblízka rozpoznáme datľovník od figovníka?“ opýtal sa druhý. „Takisto nie,“ odpovedal rabín. „A kedy teda prichádza ráno?“ pýtali sa žiaci. „Je to vtedy, keď pohliadneme do tváre akéhokoľvek človeka a rozoznáme v ňom brata a sestru,“ odpovedal rabín Pinchas. „Pokiaľ to nedokážeme, je ešte stále noc.“

NAD KNIHOU GENEZIS - PREDANIE JOZEFA DO OTROCTVA (Gn 37)

Jakub miloval Jozefa viac ako všetkých ostatných svojich synov, lebo bol synom jeho staroby. Keď to jeho bratia videli, znenávideli ho a neboli schopní s ním pokojne hovoriť. (37,3-4) Je nesporné, že Jozef bol nadpriemerný a bystrý chlapec. Mal pevný charakter a na rozdiel od svojich bratov mal zmysel pre duchovné hodnoty. Podobne ako jeho otec Jakub. Nedivme sa preto, že sa stal otcovým miláčikom.

No ani Jozef nebol iba svetlom bez tmy. Písmo hovorí, že prinášal zlé správy o svojich bratoch. Zlá správa v použítom význame znamená ohováranie. Jozef teda donášal na svojich bratov. (37,2) Biblia je pravdovravná kniha. Nikoho neidealizuje.

Pýtame sa, či Jakub nepoznal, aké napätie vládne medzi jeho synmi. Je isté, že nevidel všetko jasne. Mnohí rodičia nemajú prehľad o tom, čo sa deje v ich rodine a niektoré veci im unikajú. Možno aj preto Jakub urobil nerozumný krok, keď vyznamenal Jozefa tunikou pestrých farieb.

Pritom keby medzi bratmi vládol zdravý vzťah, boli by sa tešili, že ich brat bol obdarovaný pestrú tunikou. Veď pestrá kombinácia farieb mladšiemu najlepšie musela pristať. Pre ľudskú povahu je však tak ťažké úprimne sa tešiť!

Jozefovi pri jeho nadpriemernosti hrozilo, že sa stane namyslený. Mal sklony panovať



Jozefovmu snopu sa vo sne klaňajú snopy jeho bratov

a je nesporné, že o tom aj sníval. Sníva sa nám obyčajne to, o čom premýšľame a po čom túžime. V prvom sne, ktorý je v Písme zachytený, sa jeho snopu klaňali snopy bratov, v druhom sne sa mu klaňajú slnko, mesiac a hviezdy.

Jozefovi sa vyčíta, že nemal svoje sny oznámiť aj tak už veľmi podráždenným bratom. Nemal. No máme tu dôkaz toho, že bol úprimnou a otvorenou dušou. Čo na srdci, to na jazyku. Navyše bol ešte mladý, nezrelý a nevedomoval si následky svojho správania. Treba tiež povedať, že Jozefove sny neboli obyčajnými snami, ale prorockými videniami.

Hovorí sa, že zapáliť možno len tam, kde je materiál na oheň. Jozefovi bratia boli suchým materiálom, ktorý len čakal na to, aby vzplanul. Nemyslíme si, že myšlienka zabiť Jozefa prišla akoby náhodou a oni ju v tom momente zrealizovali. Naopak, bol to už vopred premyslený a pripravovaný plán. Nemal síce konkrétnu podobu, tá sa zrodila až vtedy, keď z dialky videli Jozefa prichádzať. Povedali: „**Zabime ho, hoďme do jednej z cisterien a povieme: „Zožrala ho divá zver!“**“ (37,20)

Ako mohli byť Jakubovi synovia takto skazení? Nezabúdajme, že aj ich otec Jakub mal nešťastnú prirodzenú povahu. Synovia ľahko pobadali otcove slabé stránky. Burina rastie ľahšie ako ušľachtilé rastliny.

Na to, že sa plán s úmyslom zabiť neuskutočnil, použil Boh dvoch z bratov: Rúbena a Júdu. Rúben bol prvorođený a mal zodpovednosť za ostatných bratov. Povedal: „**Nepreľievajte krv! Hoďte ho do cisterny, čo je na púšti, no ruku proti nemu nevztiahnite!**“ (37,22)